

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนของตำรวจ¹

ไพศาล แดงเจริญ²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนของตำรวจ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการที่ตำรวจจำเป็นต้องพกพาอาวุธปืน จะเห็นได้ว่า อาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่เนื่องจากการพกพาอาวุธปืนนั้น สามารถพกพาไปได้โดยสะดวก ง่ายต่อการใช้งาน ทำให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากอาวุธปืนนั้น เป็นสิ่งที่สังคมต้องตระหนักถึงความร้ายแรง เพราะอาวุธปืนมีอำนาจร้ายแรงอันสามารถทำอันตรายได้ถึงแก่ชีวิตและในช่วงเวลาเล็กน้อยก็สามารถทำอันตรายถึงชีวิตได้ หลายชีวิต โดยมีแนวคิดของ เอมีล ดูร์ ไคม์ (Emile Durkheim) นักอาชญวิทยาชาวฝรั่งเศส ได้กล่าวไว้ว่า “ไม่มีสังคมใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม รูปแบบของอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของการกระทำมิได้เป็นเช่นเดียวกันทุกแห่ง แต่ทุกแห่งจะมีผู้ประพฤตินทางที่ทำให้บุคคลนั้นต้องถูกลงโทษเสมอ” จากแนวคิดของ เอมีล ดูร์ ไคม์ Emile Durkheim ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า ทุกสังคมย่อมมีอาชญากรรมเกิดขึ้นเสมอ โดยอาชญากรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตามแต่ยุคสมัยและการพัฒนาของสังคม แต่ผู้ที่กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษเสมอ

ดังนั้นประชาชนจึงได้มอบอำนาจบางส่วนให้รัฐมีอำนาจกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินให้แก่ประชาชนดังปรากฏตามทฤษฎีสัญญาประชาคม (The Social Contract Theory) กล่าวได้ว่า รัฐเป็นผลมาจากสัญญาของประชาชน รัฐได้รับมอบอำนาจมาจากประชาชนและมาจากการร่วมมือของประชาชนในสังคมในการร่วมตกลงสร้างกฎกติกา เพื่อจัดระเบียบทางสังคมและยินยอมมอบอำนาจให้แก่รัฐทำหน้าที่ในองค์อธิปัตย์ (Sovereign) รัฐจึงมีหน้าที่ออกกฎกติกาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ป้องกันการเกิด อาชญากรรมรวมถึงระงับเหตุอาชญากรรมไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน

---

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนของตำรวจ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ คน.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณค์

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกาญจนบุรี) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ของประชาชน โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยตรง ซึ่งในปัจจุบันอาวุธปืนในประเทศไทยสามารถหาซื้อได้ง่ายทำให้อาวุธปืนทั้งถูกกฎหมาย และไม่ถูกกฎหมายมีอยู่ในสังคมไทยจำนวนมาก จึงเป็นเหตุให้อาชญากรรมที่มีอาวุธปืนเป็นส่วนประกอบมีแนวโน้มสูงขึ้น การปราบปรามและระงับเหตุอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจย่อมเสี่ยงอันตรายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายของประเทศไทยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพกพาอาวุธปืนได้ในเฉพาะเวลาปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีสิทธิพกพาอาวุธปืน ย่อมเกิดความไม่มั่นใจหากต้องเข้าระงับเหตุอาชญากรรมที่มีอาวุธปืน เป็นเหตุให้รัฐขาดเจ้าหน้าที่ตำรวจไปจำนวนหนึ่งในช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ รัฐจึงไม่สามารถปกป้องคุ้มครองประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงเห็นควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศไทยให้เหมาะสมต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจพกพาอาวุธปืนจนกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนจนเกินไป

ในปัจจุบันนอกจากปริมาณอาวุธปืนที่อยู่ในความครอบครองของประชาชนมีมากเกินไปจนจำเป็น จึงเป็นเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้อย่างไม่เต็มที่นัก จึงมีปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกษียณอายุราชการ เป็นเรื่องปัญหาความขาดแคลนด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องดูแลสังคมขนาดใหญ่ เมื่อเทียบกับอัตราส่วนพื้นที่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถป้องกันเหตุอาชญากรรมได้อย่างทั่วถึง ซึ่งในบางกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความจำเป็นต้องใช้อาวุธปืนในการป้องกันและระงับเหตุอาชญากรรมที่มีความเสี่ยงภัยสูงหรือเหตุอาชญากรรมที่มีอาวุธปืนเพื่อให้มีความได้เปรียบหรือสัดส่วนที่เหมาะสมแก่การเข้าเผชิญเหตุอาชญากรรม แต่การพกพาอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ที่ได้ยกเว้นเรื่องการพกพาอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเฉพาะอยู่ในระหว่างเวลาปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่า หากในช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่หรืออยู่ในช่วงของเวลาพักผ่อน การพกพาอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนประชาชนในสังคม แต่เหตุอาชญากรรมนั้นไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นเมื่อเวลาใด เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีอาวุธปืนติดตัวไว้ตลอดเวลาเพื่อหากเกิดเหตุอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถเข้าระงับเหตุอาชญากรรมได้อย่างทันที และเพื่อเป็นการป้องกันตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยเช่นกัน อีกทั้งยังมีผลต่อสภาพจิตใจของผู้ที่จะก่ออาชญากรรมอาจทำให้เกิดความหวาดกลัวเกรงว่าจะได้รับอันตรายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหากกระทำความผิดละเมิดต่อกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม หากให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจพกพาอาวุธปืนได้ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจใช้ช่องทางของกฎหมายในการข่มขู่ประชาชนให้เกิดความกลัวได้ จึงต้องมีบทลงโทษหากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง อาจทำให้เกิดผล

กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ จึงเป็นเรื่องที่น่าพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจพกพาอาวุธ

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนโดยตรงของประเทศไทยแล้วนั้น ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาแล้วหลายครั้ง โดยมุ่งเน้นการควบคุมอาวุธปืนโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนนำอาวุธปืนเถื่อนมาขอรับอนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย และการแก้ไขเพิ่มเติมโทษ แต่สถิติเหตุอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนยังไม่ลดลง ในทางกลับกันมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหากฎหมาย ดังต่อไปนี้

ประการแรกปัญหาเกี่ยวกับการตีความบทบัญญัติข้อยกเว้นการพกพาอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่เป็นบรรทัดฐานกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมซึ่งหน้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้นั้นไม่ป้องกันหรือระงับเหตุอาชญากรรมอาจเป็นความผิดเป็นฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจถูกดำเนินการทางวินัยได้ และเหตุอาชญากรรมไม่มีผู้ใดสามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีความเตรียมพร้อมอุปกรณ์ตลอดเวลา แต่ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพกพาอาวุธปืนได้เฉพาะอยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น

เห็นควรให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิ วรรคสาม (1) จากเดิมกำหนดไว้ว่า

“ความในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่

(1) เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทหารและตำรวจ ซึ่ง อยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่”

แก้ไขข้อความดังนี้ “ความในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่

(1)เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทหารและตำรวจ โดยต้องพกพาให้มิดชิดและเรียบร้อย”

ประการที่สอง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกษียณอายุราชการ

เห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้อำนาจและหน้าที่กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้พ้นจากตำแหน่งหรือเกษียณอายุราชการที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ก่อนพ้นจากตำแหน่งหรือเกษียณอายุราชการ พกพาอาวุธปืนเพื่อป้องกันและระงับเหตุอาชญากรรม เนื่องจากบางนายเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ตำรวจหรืออบรมเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนเบื้องต้น ถือว่ามี

ประสิทธิภาพและความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมหรือระงับเหตุอาชญากรรมได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้

หากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้พ้นจากตำแหน่งหรือเกษียณอายุราชการ ประสงค์จะมีสิทธิพกพาอาวุธปืนเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายผู้พ้นจากตำแหน่งแล้ว สามารถมีสิทธิพกพาอาวุธปืน ได้ภายใต้ เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ตรี ดังนี้

“เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้พ้นจากตำแหน่งหรือเกษียณอายุราชการดังต่อไปนี้ มีสิทธิขอรับใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนต่อหัวหน้าหน่วยสถานีตำรวจในภูมิลำเนาของตน

- (1) ดำรงตำแหน่งสายงานป้องกันและปราบปรามเป็นระยะเวลาครบถ้วนแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี
- (2) ไม่เคยเป็นบุคคลที่เคยถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง
- (3) ไม่เป็นบุคคลต้องห้าม ตามมาตรา 13

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งได้กระทำความผิดโดยมีอาวุธปืน บุคคลนั้นต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า หรือทั้งจำทั้งปรับของความผิดนั้นและให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนและริบอาวุธปืน”

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติคุณ พูลศิลป์. การบังคับใช้พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- บงกช เอกกาญจนกร. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืนในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2557.
- พรนัชชา ชวนชม. “ปัญหากฎหมายควบคุมอาวุธปืน”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
- สวณิต สดงคุณห์. “ปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน : ศึกษาในเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25448.
- อัศวิน วัฒนวิบูลย์. “การพกพาอาวุธปืนโดยเสรีและการห้ามพกพาอาวุธปืนโดยเด็ดขาดในทัศนคติของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมและกลุ่มประชาชนทั่วไป”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.